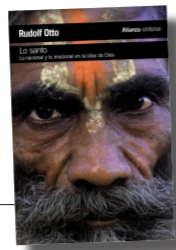

CONSCIÈNCIA D'ARA
Cada dijous
I la setmana que ve:
Per unes religions
en lletres
minúscules

Estils

'LO SANTO'

Rudolf Otto (1869-1937) va examinar en aquest llibre, reeditat ara per Alianza, la categoria del sant, nascuda en l'esfera religiosa i traslladada després a l'ètica.

Una de les preciosistes imatges en blanc i negre incloses al llibre-catàleg 'Socotra' (editorial Atalanta) de Jordi Esteva. JORDI ESTEVA

Retorn a l'illa de Socotra

Parlar sobre un lloc contribueix a fer-lo objectiu del turisme? El viatger Jordi Esteva hi reflexiona

DÍDAC P. LAGARRIGA
BARCELONA

El turista busca llocs aparentment originals, però sovint són espais edulcorats per adaptar-se a les necessitats del turista. El viatger, en canvi, entén la necessitat que sigui ell el que s'adapta als llocs. La mirada del viatger no busca, troba. Encara hi ha indrets al món que no entren en el joc de modelar-se a si mateixos segons les necessitats del turista i que, com a tals, omplen –com sempre han omplert– els relats de viatges.

Malgrat la propagació del sector turístic, com a motor econòmic i també com a modelador social, hi ha indrets que encara ressonen al món gràcies a les veus d'uns pocs viatgers que s'hi han endinsat. Uns viatgers que, cal dir-ho, veuen amb por que allò de què parlen es converteixi, irremeiablement, en al·licient turístic i, per tant, perdi la seva raó de ser. Però, pot un viatger callar i guardar-se per a ell el seu periple? En aquest punt convergeixen les figures del turista i del viatger: ambdues comparteixen l'afany per documentar, narrar i compartir el que han viscut. "Darrere de cada viatger, molts turistes" sembla una fórmula inevitable en una època d'immediatesa i globalització accentuada.

El fotògraf i gran viatger barceloní Jordi Esteva va publicar el 2011 el llibre *Socotra. La isla de los genios* (Atalanta). Allà parlava d'una illa que oficialment pertany al Iemen des de 1977, però que històricament ha om-

plert l'imaginari dels mariners. Des de l'Antiguitat –explica Esteva– corrien les llegendes més fantàsiques sobre aquest territori: "Per a Herodot, l'au Fènix tenia el seu niu a Socotra i no faltaven els que asseguraven que era la misteriosa illa de l'au Roc descrita en el segon viatge de Simbad. Segons Marco Polo, els pobladors de Socotra eren els mags i nigromants més savis del món. A l'illa es troba l'àloe socotrí, tan apreciat pels grecs per guarir ferides de guerra que, segons la llegenda, Alexandre el Gran va enviar Socotra, animat per Aristòtil, per procurar-se'l. L'illa on Gigmesh va trobar la planta de la immortalitat, que seria devorada per la serp. L'illa on Urà va tenir el seu tron, abans de ser castrat pel seu fill Cronos. L'illa de l'encens, de la mirra i de l'arbre del dragó, amb el que s'empastifaven els gladiadors al Coliseu. L'illa de l'ambre gris, el preu del qual superava amb escreix el de l'or...".

Filmació i catàleg

Després de la publicació d'aquell llibre, i "envaït per la nostàlgia", hi ha viatjat tres vegades més i finalment va decidir registrar també una pel·lícula documental amb el mateix títol *Socotra, l'illa dels Djinns* i que l'editorial Atalanta inclou en DVD al llibre-catàleg *Socotra*, de publicació recent, i que reuneix també extraordinàries fotografies en blanc i negre, acompanyades de breus relats del mateix autor. I si, com deïem, se sol complir la fórmula "darrere de cada viatger, molts turistes", és normal que el mateix Esteva es plantegi quin grau de responsabilitat té en tot això si, un dia no gaire llunyà, veiem

Fascinació
El viatger barceloní Jordi Esteva ha rodat un documental sobre Socotra

Llegendària
L'illa iemenita ha sigut l'escenari de tot tipus de llegendes i mites

anunciada Socotra com una destinació més de les ofertes turístiques.

"Quan preparava les fotografies que anirien al llibre i editava la pel·lícula –confessa Esteva–, em va entrar certa angouxa, ja que, en els darrers anys, l'illa començava a ser coneguda entre els amants de la natura i alguns viatgers intrèpids. Tímidament va començar a arribar el turisme anomenat d'aventura i el seu nombre creixent començava a alterar el delicat equilibri ecològic. Em preguntava llavors si els meus llibres i la pel·lícula no servirien també per accelerar el procés de destrucció del patrimoni natural i cultural".

Malgrat aquests dubtes lícits, Esteva pot estar tranquil perquè la seva aproximació és respectuosa, sense buscar únicament paisatges magnífics i exòtics, sinó aprofundint en la cosmovisió de la gent, compartint amb ells –encara que sigui momentàniament– el seu estil de vida i apropant-nos-el. Per això, cada vegada que li apareixia el dubte sobre la projecció del seu treball, com explica, es repetia a ell mateix que, si bé contribuïa a fomentar la curiositat per l'illa, també servia per preservar la memòria i la literatura oral que s'estava perdent. El sol fet de rodar la pel·lícula en socotrí, com li va explicar l'antropòleg rus Vladimir Agafonov, ja era tot un esdeveniment, un document de vital importància perquè aquesta llengua sudàrabica emparentada amb la llengua de l'Església copta d'Etiòpia o de l'antic sabeu parlat per la mítica Belquis, reina de Saba, actualment està perdent força per la propagació de l'àrab. Com escriu Esteva, "el so-

cotrí pur ja només es parla en les zones altes de les muntanyes, entre els pastors del massís de l'Hagar, que són, precisament, els meus amics".

Paisatge remot, mirada propera

Aquests pastors, acompanyats dels seus camells, comencen una ruta als assentaments de les muntanyes abans de l'estació de pluges i Esteva, amb el seu equip, els acompanya. Tant les fotografies del catàleg com la pel·lícula, en oniric blanc i negre, ens endinsen en un món tan remot com proper: remot de paisatge, de manera de fer; proper en les mirades dels protagonistes, en la necessitat de reunir-se davant d'un foc de camp i explicar històries, proper en els riures desdentegats i en els cants i lletanies que bressolen l'ànima. En la tradició islàmica els *djinnns* (genis) tenen un protagonisme cabdal, inclosos també en l'Alcorà i en els relats profètics i de la primera comunitat. Essers invisibles que poden agafar formes de persona o d'animal, no sempre malvats, però presents a tota hora, recordant-nos que els mons desconeguts i invisibles hi són, malgrat la tendència moderna a descartar tot allò no mesurable. A Socotra, com en tots els pobles que encara mantenen aquests vincles amb el misteri, la realitat pren una forma més complexa davant d'una aparent simplicitat arcaica. La complexitat de viure com a part integrant d'un planeta, atents al valor sagrat que això implica, i no amb la futilitat de creure's l'epicentre aïllat, mancats de memòria, d'ànima, de reverència. Si els viatges són la millor escola, podem deixar-nos acompanyar pels mestres de Socotra. —

OPINIÓ

Deixar de mirar únicament enfora

EULÀLIA FANAR

INVESTIGADORA EN TEMES DE GÈNERE I CONFLICTE

En una recent carta a la Directa, Sònia Moll parla de les agressions masclistes en entorns feministes on les agressores o assetjadores són dones. El titula explícitament *Quan aquí també passa* i hi confessa la seva dificultat per parlar-ne, ja que no és una qüestió senzilla: "Em remou (de manera personal i no sé si intransferible o comparable) adonar-me de fins a quin punt podem quedar-nos sense recursos quan el que ens revolta del masclisme es manifesta en dones feministes. Sobretot, no puc deixar de preguntar-me per què costa tant parlar-ne, per què m'està costant tant escriure aquesta columna, d'on surt el neguit que em fa mesurar les paraules i fins i tot dubtar de si és oportú visibilitzar aquesta qüestió. Potser assumir contradiccions tan profundes m'obliga (ens obliga) a enfrontar-me al mirall de les meves pròpies contradiccions com a feminista", escriu.

Llegint la seva reflexió em venen al

—
Estem envoltats de contradiccions profundes que ens obliguen a mirar-nos més al mirall del que acostumem a fer

cap totes les vegades que he escoltat comentaris totalitaris o xenòfobs (i també actituds) de persones que militen en moviments antifeixistes i de l'esquerra alternativa, i crec que la sensació és la mateixa, com per exemple el crit redundant a l'expulsió d'algué que no pensa com tu. El mateix passa amb el sector que s'alarma pels actes islamòfobs però que considera les religions un fre al desenvolupament personal i social, un estigma del passat que cal superar. Tot plegat, com bé diu la Sònia Moll, contradiccions profundes que ens obliguen a mirar-nos al mirall més del que acostumem a fer, no amb intenció narcisista, sinó directament als ulls, despullades, ara sí, d'allò que ens fa mal. És hora de començar una incursió a la interioritat més nostra que contrasta amb aquesta imperiosa necessitat de mirar sempre enfora.

FIRMA FOTO

Gent

TEXT:
JOAN CALLARISSA

Títolasdjfh agsdjfhgsjhdhsh

Segons l'autora del llibre hi ha cinc contaminants que són els més comuns. Els dos primer font d'una contaminació eren problemes intestinals greus, com la salmonel·losi. Els altres tres són ear-se de **focontaminació (foto1)** electromagnètica derivada de la instal·lació elèctrica de l'habitatge o la que generen els ei vel mauris mattis hensent leo nulla, sagittis vel semper stibulum tincidunt dictum tortor et iabitur at tempor nisl.

aQuisque nulla nisi, porta ac dapibus sit amet, tempus sollicitudin neque. Vestibulum diam lacus, rutrum ac laoreet non, cursus eu risuspendisse semper ultrices dui, id commodo elit varius sit amet. Mauris facilisis porttitor dolor. Nunc

Títolasdjfh agsdjfhgsjhdhsh

Segons l'autora del llibre hi ha cinc contaminants que són els més comuns. Els dos primer font d'una contaminació eren problemes intestinals greus, com la salmonel·losi. Els altres tres són ear-se de **focontaminació (foto1)** electromagnètica derivada de la instal·lació elèctrica de l'habitatge o la que generen els ei vel mauris mattis hensent leo nulla, sagittis vel semper stibulum tincidunt dictum tortor et iabitur at tempor nisl.

aQuisque nulla nisi, porta ac dapibus sit amet, tempus sollicitudin neque. Vestibulum diam lacus, rutrum ac laoreet non, cursus eu risuspendisse semper ultrices dui, id commodo elit varius sit amet. Mauris facilisis porttitor dolor. Nunc

Quisque ut arcu augue, vitae aliquet

Segons l'autora del llibre hi ha cinc contaminants que són els més comuns. Els dos primer font d'una contaminació eren problemes intestinals greus, com la salmonel·losi. Els altres tres són ear-se de **focontaminació (foto1)** electromagnètica derivada de la instal·lació elèctrica de l'habitatge o la que generen els ei vel mauris mattis hensent leo nulla, sagittis vel semper stibulum tinci-

dunt dictum tortor et iabitur at tempor nisl. Maecenas suscipit feugiat lli, nec bibendum orci mi in elit. In ante leo, blandit noe sIn sit amet risus velit. Nulla ac dolor magna, id eleifend velit. Quisque consequat diam in eros suscipit eu fringilla arcu faucibus. Aenean vel diam est, non sodales neque. Fusce sed molestie ipsum. Nam et sagittis purus. In pretium condimen. —